

Laulajat juhlivat

Turun Sotaveteraanilaulat aloitti kolmekymmentä vuotta sitten.
Menneistä vuosista sivuilla 15-17

Retkeilykohteita veteraaneille

sivuilla 18-19

Menneet vuosikymmenet ja tulevat

Suomi ei kesällä eikä vielä syksyn 1939 aikana pystynyt neuvottelemaan edes siedettäviä ehtoja Neuvostoliiton vaatimuksia vastaan. Alkoi sota 30. marraskuuta 1939. Olimme pakkosodassa ja 105 päivää myöhemmin pakkorauhassa. Suurin osa puolesta miljoonasta asuinalueiltaan poissiirtyneistä oli karjalaisväestöä. Tämä ilman tietoa päämäärästä ja aikarajoista käytännössä tyhjin käsin.

Rauha 13.3.1940 ja sitä seurannut aika oli äärimmäisen hatara perusteiltaan. Kaatuneiden ja haavoittuneiden sekä aineellisten aluemenetysten lisäksi tuskaa aiheuttivat särkyneet kodit, henkisesti revityt ihmiset ja aristeltava itänaapuri.

Juhannuksena 1941 Neuvostoliito hyökkäsi rajuin pommituksin useihin suuriin kaupunkeihin. Suomi oli

taas kerran sotatilassa. Tämä sota kesti alkuun odotettua pidempään. Vielä 1926 syntyneet ehtivät sotatoimiin.

Tällä hetkellä sotaveteraanien keski-ikä on 88 vuotta. 1945 päättyneen ns. jatkosodan jälkeen veteraanien ja heidän omaistensa toista elämäntehävää on ollut tämän maan uudelleen rakentaminen.

Veteraanijärjestöissä on viime vuosina paljon ajateltu tulevaisuutta. Paljon on tehtykin sen varmistamiseksi, ettei veteraanien eikä sankarivainajien ja heidän läheistensä uhraukset vapaan isänmaan puolesta pääse unohtumaan tältä ja tulevilta polvilta.

Esimerkiksi lukion ylimmälle luokalle itsenäisyysjuhlan yhteydessä on muutama vuosi sitten luovutettu

veteraanijärjestöjen ja Kaatuneitten Omaisten Liiton edustajien toimesta Vapauden viesti. Tämä viesti kulkee tulevien vuosien itsenäisyysjuhliissa vanhimmalta ikäryhmältä toiselle. Viesti päättyy sanoihin: ”Nuorisossa on itsenäisen, vapaan kansan tulevaisuus. Pitäkää huolta maanpuolustustaidon säilymisestä, puolustusvoimista ja omasta fyysisestä kunnostanne!” Tällä viestillä veteraanit ovat jättäneet vetoavan perinnön tuleville sukupolville.

Nuorisoon luottaen ja Korkeimmalta siunausta ja varjelusta isänmaalle ja kansalle pyytäen voitte te, kunnioitettavat veteraanit, turvallisista mielin omistautua hyvän elämän ylläpitämiseen omalla ja läheistenne kohdalla.

Tapio Järvinen

Viesti kulkee, vetovastuu vaihtuu

Otsikon teksti oli viime vuoden valtakunnallisen veteraanipäivän tunnus, kun valtakunnallista juhlaa vietettiin Turun Messukeskuksessa. Nyt tämä sama tunnus kuvaa tilannetta Turun Sotaveteraanit ry:ssä. Yhdistys piti vuosikokouksensa ja toteusi, että sotaveteraanien voimat eivät enää riitä yhdistyksen johtamiseen ja kokous valitsi puheenjohtajakseen ensimmäisen ei-sotaveteraanin. Siis viesti kulkee, mutta vetovastuu vaihtui.

Turun Sotaveteraanit ry on maan suurimpia veteraaniryhmiä ja sillä on vielä yli 800 jäsentä. Kaikkiaan Turussa asunee puolisoista tuhatta sotaveteraania.

Yhdistyksen ensimmäisenä ”maallikkopuheenjohtajana” tunnen suurta vastuuta koettaa johtaa yhdistystä, jonka ladun avaajana toimi pj. Antti J. Näsi kahden vuosikymmenen ajan. On vaikeata seurata näin merkittävää veteraaniasioiden vaikuttajaa. Toisaalta hänen työnsä tuloksena latupohja on tampattu kovaksi ja maalin sijainti on tiedossa.

Vaikka joukostamme poistuu vuosittain toista sataa sotaveteraania, paljon on vielä tehtävää. Sotaveteraanien keski-ikä lähestyy 90 vuotta. Siitä huolimatta valtaosa heistä asuu kodeissaan. Entistä enemmän täytyy kiinnittää huomiota heidän kotinsa kuntoon ja veteraanien, heidän puolisoitensa sekä heidän leskensä mahdollisuuksiin asua kodeissaan mahdollisimman pitkään. Turun Sotaveteraanit ry tekee oman osuutensa keräystuotoista, erilaisista tempauksista ja jäsenmaksuista kertyneiden varojen avulla. Yhdistyksellä on mm. neljä kotiavustajaa kaupungin kotipalvelun lisänä.

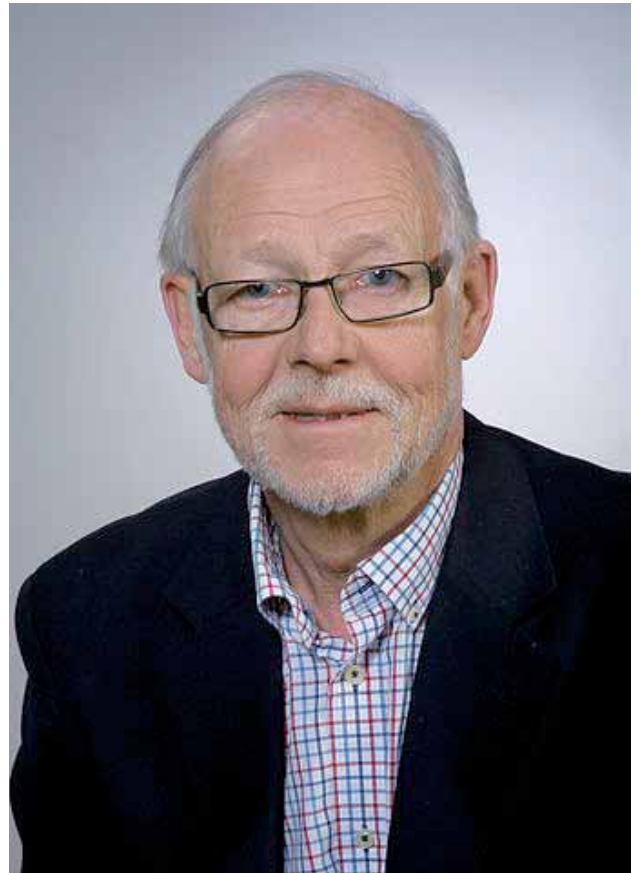
Varsin usein sotaveteraanin kotona asumisen suuri ongelma on omaishoitajan, oli hän sitten kumpi osapuoli tahansa jaksaminen. Toisaalta kotiin yksin jääneen veteraanin tai hänen

leskensä suurin vaikeus on yksinäisyys tai ainakin sen tunne.

Sotaveteraaniryhmissä ei omin voimin pysty näissä asioissa kovin paljon auttamaan. Tässä tärkein toimija on Turun kaupungin vanhus- ja vanhustenhoito. Lisää apua ja kehittyvää yhteisen tekemisen tahtoa me toivomme muilta vapaaehtoisjärjestöiltä, esim. Punaisen ristin ystäväpalvelulta, Turun Seudun Omaishoitajat ja läheiset-yhdistyksen monipuoliselta palvelutarjonnalta sekä erilaisilta vanhuspalvelu- ja tuottavilta yhdistyksiltä. Sotaveteraanien hyvästä hoidosta voidaan haluttaessa tehdä merkittävä auttamisen pilotti, josta on hyötyä mm. suurten ikäluokkien palvelujen järjestämisessä aikanaan.

Tämän vuoden valtion budjettiin saatiin Sotaveteraanien onneksi eduskuntaesityksen tuloksena palautettua osa sieltä jo karsituista kuntoutukseen tarkoitetuista varoista. Vaikka rahaa ei olekaan riittävästi jokaisen sotien veteraanien vuosittaiseen toimintakyvyn arviointiin ja sen mukaiseen kuntoutukseen, Turun sotaveteraanit ry. on mielellään antamassa tukensa ja asiantuntemuksensa Turun kaupungin sosiaali- ja terveystoimelle mm. valtion budjetissa olevan kotona annettaviin palveluihin tarkoitettujen varojen kohdentamisessa mahdollisimman hyvällä tavalla.

Meitä Turun Sotaveteraanit ry:ssä kiinnostaa myös tietää, mitä kuuluu

niille Sotaveteraaneille, jotka syystä tai toisesta ovat jääneet järjestötoimintamme ulottumattomiin. Vaikka yhdistys onkin ensisijassa omien jäsentensä edunvalvoja ja toiminnallinen ja taloudellinen auttaja, meillä on yhdistyksenä periaatteellinen vastuu kaikista sotaveteraaneista. Me toivomme, että mahdollisimman moni nyt yhdistykseen kuulumaton turkulainen veteraani kiinnostuisi asiasta ja ottaisi yhteyttä. Meillä on vielä toistaiseksi keinoja auttaa.

Pekka Paatero

Turun sotaveteraanit ry:n puheenjohtaja, läänin sosiaali- ja terveystoimen neuvos, eläkkeellä

Vuosikokouksessa palkittuja: Ritva Jokinen, Erkki Roivas, Maire Lehto, Taisto Kallioniemi ja Kalle Lehto.

Pekka Paatero puheenjohtajaksi

Turun Sotaveteraanit ry:n vuosikokous pidettiin helmikuun 25. päivänä seurakuntayhtymän juhlasalissa. Kokoukseen osallistui 75 yhdistyksen jäsentä.

Kokouksen puheenjohtajana toimi Matti Ketola ja sihteerinä Sirpa Aaramo.

Vuosikokous aloitettiin perinteiseen tapaan laulamalla yhteisesti Sillanpään marssilaulu, esilaulajana Matti Saarikoski, säestäjänä Pentti Porkkala.

Yhdistyksen toiminnanjohtaja Matti Saarikoski avasi kokouksen toivottaen osanottajat tervetulleiksi. Pu-

heenvuorossa käsiteltiin yhdistyksen puheenjohtajana vuodesta 1992 toimineen Antti J Näsin elämänuraa ja hänen merkittävää työtään veteraanien elinolojen parantamiseksi. Näsi sai lokakuussa kutsun viimeiseen iltahuutoon. Yhdistyksen toiminta vuonna 2011 oli edelleen vilkasta ja monipuolista. Saarikoski kiitti yhdistyksen yhteistyökumppaneita erinomaisesta yhteistyöstä ja yhdistyksen toiminnan tukemisesta. Saarikoski painotti nuorempien sukupolvien ja tuki- ja perinneyhdistyksen jatkuvasti kasvavaa merkitystä veteraanien tukityössä.

Kokous kunnioitti hetken hiljaisuudella puheenjohtaja Antti J. Näsin lisäksi 125 viimeiseen iltahuutoon kutsutun veteraanisisaren ja -veljen muistoa.

Yhdistyksen mieskuoro Turun Sotaveteraanilaulajat esitti Pekka Salmisen johdolla kappaleet Oi kallis Suomenmaa ja Suomen laulu.

Vuosikokous pidettiin jälleen seurakuntayhtymän salissa.

Helmikuiseen vuosikokoukseen osallistui seitsemänkymmentäviisi yhdistyksen jäsentä.

Vuosikokousesitelmän piti everstiluutnantti, evp. Pertti Huttunen aiheesta unohdetut Turun linnoitukset.

Kokous hyväksyi yksimielisesti hallituksen kertomuksen vuoden 2011 toiminnasta, vahvisti tilinpäätöksen ja myönsi hallitukselle tili- ja vastuuvapauden vuodelta 2011. Talousarvioehdotus ja toimintasuunnitelma vuodelle 2012 hyväksyttiin. Yhdistyksen jäsenmaksu säilyy ennallaan.

Yhdistyksen hallituksen uudeksi puheenjohtajaksi valittiin läänin sosi-aali- ja terveysneuvos Pekka Paatero. Hallituksen puheenjohtaja toimii samalla myös yhdistyksen puheenjohtajana.

Kiittäessään hänelle osoitetusta luot- tamuksesta Pekka Paatero totesi tarvitsevansa työssään koko jäsenis- tön apua. Veteraanien edunvalvonta edellyttää edelleenkin kovaa työtä, mm. kotona asumisen tukemisessa ja muiden elinolojen parantamises-

sa. Tuki veteraaneille ei saa vähen- tyä, vaikka veteraanien lukumäärä vähenee.

Hallituksessa jatkavat edelleen Pirkko Kuorehjärvi, Matti J Paavola, Reijo Rauhala ja varajäsen Sirpa Aaramo. Erovuorossa ollut Mauno Harju oli ilmoittanut, ettei hän ole käytettävissä uuteen hallitukseen, Harjun tilalle valittiin Pentti Evesti. Muut erovuorossa olleet Matti Ahl- roos, Pentti Korhonen, Veikko Palat- si ja varajäsen Simo Suokivi valittiin uudelleen.

Kokouksessa jaettiin seuraavat huo- mionosoitukset tunnustuksena ja kii- toksesta merkittävästä ja arvokkaasta työstä sotaveteraanien hyväksi:

Suomen Sotaveteraaniliiton kultai- nen ansiomerkki: Taisto Kallioniemi ja Kalle Lehto

Suomen Sotaveteraaniliiton hopei- nen ansiomerkki: Maire Lehto, Erk- ki Roivas ja Jouni Tuomaranta

Sininen Risti: Ritva Jokinen ja Pirk- ko Kuorehjärvi

Sirpa Aaramo

Vuosikokouksen avaaja Matti Saari- koski painotti nuorempien sukupolvi- en merkitystä tukityössä.

”Vapaaehtoistatyö tuo hyvän mielen”

- Paras kiitos tulee palautteesta, niistä viesteistä, joita lähettävät apuamme saaneet veteraanit, toteaa Marja-Liisa Harju. – Yhdistyksen kotiavustajatoiminta on välillä raskasta työtä, mutta empaattiset ihmiset, vuosien aikana syntyneet ystävyysuhteet auttavat eteenpäin.

Marja-Liisa Harju huolehti kotiavustajatoiminnan sujumisesta kymmenen vuoden ajan. Työllä pyritään täydentämään kunnallisia ja yksityisiä palveluja. Neljän kotiavustajan apu kohdennetaan heikommassa taloudellisessa asemassa oleville veteraaneille ja leskille.

Työlle malleja rakentanut Sotainvalidien Veljesliitto on esitteessään painottanut oman kodin merkityksen iän myötä vain korostuvan. Turun Sotaveteraanit on avustajatoiminnassaan edennyt yhteistyössä Varsinais-Suomen Sotainvalidipiirin kanssa; työ on tarkoitettu avuksi ja tueksi arjen askareissa sekä elämänlaadun parantamiseksi etenkin yksinäisille veteraaneille tai leskille.

Kotiavustajatoiminta siirtyi vuoden alussa Eila Kytölälle.

- Jatkamme tutun mallin mukaan. Nyt kotiavustajia on neljä. Kokoonnumme joka torstai toimistolle keskustelemaan erilaisista käytännön asioista.

Marja-Liisa Harju huolehti kymmenen vuoden ajan yhdistyksen kotiavustajatoiminnasta. Yhdistyksen toimistossa luovuttivat Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Tuukka Alhonen ja toiminnanjohtaja Osmo Suominen hänelle Sotaveteraaniliiton ansioristin. Toiminnanjohtaja Matti Saarikoskelle luovutettiin piirin standaari.

*He vastaavat kotiavun pyörimisestä; Mari Mäki, Eila Kytölä, Tomi Muuri-
nen ja Seija Kirjavainen.*

Naisjaoston toiminta jatkuu vilkkaana. Vuosikokouksessa päätettiin kutsua kunniajäseniksi varsinaiset jäsenet, joilla on tammenlehvätunnus. Kuva maaliskuisesta johtokunnan kokouksesta; seisomassa puheenjohtaja Pirkko Kuorehjärvi ja varapuheenjohtaja Marja-Liisa Harju, pöydän ääressä Sirkka Matola, Aune Honkinen, Ritva Jokinen, Leena Karttunen, Sirkka Näsi, Maija Forsell ja Sini Munukka.

- Muistomerkit herättävät ajatuksia, toteavat Pertti Huttunen ja Matti J. Paavola Turun Sotaveteraanien julkaiseman Suomen Turun sotilas- ja sotamuistomerkkejä -kirjan kansisivulla.

- Julkaisu on tarkoitettu kaikenikäisille, turkulaisille ja ei-turkulaisille. Kaupungin asukkaat ovat nähneet muistomerkit ja laatat montakin kertaa kävelymatkoillaan. Kirja yrittää innostaa kulkija otamaan selvää, mistä muistomerkki kertoo.

Valokuva Leena J. Saari

Eversti Kalevi Vallas on menneiden vuosien aikana tavannut lukuisia tykistöveteraaneja. Osan keskusteluista hän nauhoitti.

Veljesviesti välittää muisteluja lukijoilleen, numerossa 1/2011 jatkosodankokemuksistaan kertoi Varsinais-Suomen Huolto- ja tukiyhdistyksen kunniapuheenjohtaja Teppo Korte. Veljesviestissä 2/2011 palattiin Mainilan laukauksiin; haastateltavana tapahtuma-aikana paikalla ollut Keijo Heikola (30.1.192-11.11.1988).

Veljesviestin sarjan päättää tapaaminen 16.09.1990 haastateltavana reservin kapteeni, varatuomari Jouko Lehtonen. Paikka jossa haastattelu tapahtui oli Turun kaupunginsairaala, osasto 22 sisätauti-osasto.

*Tykkimies Jouko Lehtonen,
1943 ylennetty kapteeni
22.12.1913 - 29.6.1999*

”Jalkaväen tuki ja turva”

”Osallistuin maanpuolustustoimintaan jo koululaisena ylemmillä luokilla oppikoulussa ollessani Turun Suojeluskunnan tykistössä. Palvelin siellä alokkaana ja korpraalina. Olin vapaaehtoisesti neljän viikon

kursseilla ylioppilaaksi tultuani Peltjärvellä, ja syksyllä -31 astuin asevelvollisena palvelukseen KTR ykkösen ensimmäiseen patteristoon, joka oli ruotsinkielinen ja sijoitettu Turkuun.

Täällä palvelin viestiosastossa, viestipatterissa, ja sitten kävin reserviupseerikoulun 22. kurssin tullen sen priimukseksi. Kurssi oli pieni, vain 34 oppilasta alun pitäen käsittävä. Siviiliin päästyäni osallistuin innol-

la suojeluskuntatyöhön. Viimeiseksi ennen Talvisotaa olin toiminut usean vuoden ajan sellaisen koulutuspatterin päällikkönä, missä oli koululaisia ja muita nuoria miehiä ennen asevelvollisuusaikansa suorittamista.

Seuraava vaihe uralla olivat kertausharjoitukset Kankaanpäässä vuonna -35; Turun seudulta koottu patteristo oli kokonaisuudessaan harjoittelemassa. Patteristo oli muuten melkein sama kuin se, joka koottiin ylimääräisiin kertausharjoituksiin.

Viimeisinä rauhan vuosina suojeluskuntatoimintakin kehittyi, monipuolistui ja tehostui. Meillä oli mm. Perniössä kovapanosammunta, kaikin tavoin päästiin lähemmäksi todenmukaisuutta.

Kun sitten syksyllä -39 sota oli uhkaamassa, ja ylimääräisiin kertausharjoituksiin koottiin miehistöt yksikköjä varten, niin tämä ei ollut millään tavalla ihmeellistä, uutta eikä outoa. Tilanne oli ainakin meikäläisittäin jo etukäteen nähtynä ja odotettavissa. Muistan hyvin, kun kutsu saapui, mielestäni sen saaminen ei ollut mikään sen ihmeellisempi kuin kutsu suojeluskuntaharjoituksiin. Kaikki oli ainakin omalta kohdaltani valmiina.

Kun meidän patteri kokoontui Raunistulan kansakoululle, havaittiin että miehistö oli pääasiassa sitä samaa joukkoa, joka oli ollut äsken mainituissa kertausharjoituksissa. Miehistö oli Turusta: Raunistulasta ja Nummenmäeltä, ja osittain lähikunnista.

Äsken mainitsin, että omalta kohdaltani olin henkisesti täysin valmistautunut siihen että sota tästä syttyy, ja olin osannut suhtautua tilanteeseen sen mukaisesti. Kun näin jälkempäin muistelen, niin minusta tuntuu että patterin miehistökin oli itse asiassa samaa mieltä.

Tilanteesta ei lainkaan puhuttu mitään, mutta se yhteinen henki mikä meillä vallitsi, viittasi tuohon minkä äsken totesin.

Veljesviestin lukijoille on sodanaikaisesta Turusta kertonut valokuvillaan turkulainen yrittäjä Per Johan Lundsten. Hän on useiden vuosien ajan esitellyt kuvakokoelmaansa, diakuvat ovat välähdelleet myös Sotavetertaanien kuukausilounaalla.

Välirauhan aikana pidettiin meidän kohdaltamme lyhyt, kymmenen päivän kertausharjoitus Ispoisissa, missä käytettävissä oli ne tykit, eli 75 K 17, muistamani mukaan, jotka sitten meille annettiin sodassa ja meille esitettiin saman tien myös raskas kranaatinheitin.

Tiukkaa vastustelua

Vanhana miehenä, ja tätä nykyä sairaalan potilaana jalkani menetettyäni totean suoraan, että on kiintoisaa muistella sodan aikaisia tapahtumia ja yleensä koko maanpuolustustoimintaa noina raskaina aikoina.

Samalla on huomioitava se erittäin tärkeä asia, että vihollisen ja tulevan vihollisen tiukka vastustelu oli ehdottomasti ainoa keino itsenäisyytemme säilyttämiseksi. Minun ei tätä tarvitse tarkemmin perustella, sen määrittää kuluneitten aikojen historia. Tykistötoiminnasta haluan todeta tosiasian; kaluston vähäisyys ja , ampumatarvikkeitten riittämättömyys muodostivat rajoituksen tykistön toiminnalle, mutta näistä rajoituksista huolimatta se oli jalkaväen tuki ja turva ja monissa tilanteissa ainoa pelastus.”

Turkulainen Harri Raitis on kirjoittanut toistakymmentä kirjaa, käsikirjoituksia elokuvien tekijöille sekä näytelmiä. Veljesviestin lukijoille hän kertoo Viron tapahtumista, kirjoistaan, joissa kuvataan virolaisten kamppailuja sotien ja rauhanaikaisten vuosien pyörteissä. Kirjoissaan Raitis kertoo sotavuosien tapahtumista, mutta ei ole tämän päivänkään Viro vieras; hän on Suomen Viro-yhdistysten liiton puheenjohtaja. Myös Harri Raitiin yhdessä Boris Hurtan kanssa kirjoittamassa seikkailuromaanissa Isänmaan nyrkki on henkilöinä virolaisia jatkosotamme vapaaehtoisia suomenpoikia. Kirjan tapahtumat sijoittuvat pääosin vaaran vuoteen 1948.

Viron miehitysaika

”Viron toisen maailmansodan aikainen miehitys alkoi kesällä 1940. Neuvostoliitto likvidoi poliittisella operaatiolla Viron tasavallan liittämällä sen Neuvostoliittoon. Operaation turvasivat Viroon sijoitetut puna-armeijan yksiköt. Ensimmäinen kolmesta Virosta kertovista romaaneistani, **Isänmaan ottopoika** kertoo tästä vaiheesta aina ns. kesäsotaan 1941 saakka.

Jotkut katsovat vieläkin Viron liittyneen Neuvostoliittoon vapaaehtoisesti. Valitettavasti myös Venäjän virallinen kanta on tämä, ja se häittää kovasti Viron ja Venäjän välien saattamista kahden suvereenin valtion tavanomaisiksi väleiksi.

Käytin romaanin lähteinä silminäkijäkuvauksia, joista merkittävin on Robert Raidin kirja **Kui venelased tulid...** Se on tosin romaani, mutta hyvin omakohtaisiin kokemuksiin perustuva. Miehityksen toteuttaminen kuvataan kaikissa merkittävässä viime vuosina ilmestyneissä Viron

historioissa juuri niin kuin Raid sen kertoo. Raidin kirja ilmestyi Saksassa 1953.

Ensimmäisen neuvostomiehityksen aikana syntyi metsäveliliike, jonka toiminnasta myös kerron. Isänmaan ottopoika päättyy kesällä 1941 käytyyn sotaan, jossa metsiin paenneet virolaiset sotilaat ja suojeluskuntalaiset vapauttivat maansa pitäjä pitäjältä Saksan armeijan turvin. Kuvaan riemukasta tunnelmaa, joka vallitsi pari päivää ennen kuin kävi selväksi, ettei Saksa suinkaan salli tasavallan itsenäisyyttä, vaan aloitti oman ankaran miehityksensä.

Isänmaan ottopojan nimilehdelle painettiin Neuvostoliiton ulkoasiainkomissaari Molotovin puheesta 1.8.1940 otetut lauseet: *”Maallemme on ensiarvoinen merkitys sillä seikalla, että tästä lähtien Neuvostoliiton rajat siirtyvät Itämeren rannikolle... olemme saaneet kaiken tämän aikaan rauhanomaisesti.”*

Taitaa olla vaikeata tämän räikeämin muuntaa totuutta.

Vapauden haave

Toinen kirjani Virosta, Vapauden haave, kertoo nuorten ihmisten toimista ja mahdollisuuksista vuosina 1941-44. Paljon kuvataan ns. Suomen poikia, nuorukaisia, jotka eivät halunneet astua Saksan armeijaan, vaan pakenivat Suomenlahden yli liittyäkseen meidän armeijaamme. Suurimmillaan tämä liike oli vuosina 1943 ja 44. Lopulta virolaisia vapaaehtoisia oli n. 3500, joista laivastoon sijoitetut koulutettiin Turussa. Suomen laivaston miesvahvuudesta jatkosodan aikana oli 10 % virolaisia.

Suurin osa vapaaehtoisista palveli JR 200:ssa, joukko-osastossa, joka muodostui ylintä johtoa lukuun ottamatta virolaisista. He osallistuivat kesän 1944 suuriin torjuntataisteluihin Viipurinlahdella, jossa onnistuivat pitämään länsirannan hallussaan

erittäin kiivaista vihollisen hyökkäyksistä huolimatta.

Elokuussa 1944 JR 200 hajoitettiin, ja pääosa Suomen pojista palasi Viiron, jossa he osallistuivat taisteluihin Tarton rintamalla ja viimeksi Maardun linjalla Tallinnan itäpuolella. Saksalaiset eivät sallineet heidän toimia yhtenä joukkona, vaan rykmentti hajoitettiin kahtaalle ja miehistä tehtiin hallinnollisella päätöksellä SS-miehiä. Tästä he saivat kärsiä, kun Neuvostoliitto miehitti Viron uudestaan syksyllä 1944.

Metsäveliliike elpyi silloin ja aseistettuja vastarintaryhmiä toimi Virossa laajasti 1950-luvun puoliväliin saakka ja pieniä ryhmiä vielä sen jälkeenkin niin, että viimeinen metsäveli surmattiin 1978.

Vapauden haaveen nimilehdelle painettiin ote Viron kansalliskomitean julistuksesta vuodelta 1943:

”Niin kuin ei verinen bolsevismi, niin ei myöskään saksalainen nationalismi lahjoita meille vapautta, vaikka Viron kansan petturit yrittäisivätkin olla heille mieliksi. Vapaus saadaan silloin, kun aika on kypsä,

ja se tapahtuu harvoin ilman taistelua. Säästäkäämme jäljellä olevat voimamme niitä ratkaisevia päiviä varten, jolloin Viron kansan on tehtävä viimeinen ponnistuksensa säilyäkseen heikentyneiden diktatuurivaltioiden välissä ja kohotettava vapaan Viron sini-musta-valkoinen lippu. Voi maattamme ja kansaamme, jos meidän voimamme eivät silloin riitä.”

Tämä julistus antaa kuvan siitä miten pakolaiset vuoden 1944 jälkeen omistautuivat itsenäisyyden palauttamiseen. Tyytyväisenä voidaan todeta, että ”jäljellä olevat voimat” nipin napin riittivät siihen, että parlamentaariseen demokratiaan kyettiin siirtymään 1991.

Kaukana kajastaa

Kolmas romaani Kaukana kajastaa päivä kertoo metsäveliliikkeen ajoista. Tapahtumat päättyvät vuonna 1946. Sissiliike pyrki järjestäytymään, mutta ei onnistunut. Paikallisesti se kuitenkin piti joitakin alueita hallussaan ja kamppaili miehitysvaltaa vastaan lopulta terrorin keinoin. 1940-luvun jälkipuolisko oli Virossa

veristä aikaa, kun metsäveljet, joita neuvostovalta nimitti bandiiteiksi, tappoi hallinnon virkamiehiä, ja miehittäjän NKVD tuhosi parhaansa mukaan sissejä.

Metsäveliliikkeen tavoitteena oli olla valmiina tasavallan palauttamiseen silloin kun länsivallat pakottavat Neuvostoliiton luopumaan Baltian miehittämisestä ns. Atlantin julistuksen perusteella. Siinä länsivallat lupasivat palauttaa rajat sodan päätyttyä sellaisiksi kuin ne olivat 1939. Tätä lupaus ei täytetty. Metsäveliliikkeen nujersivat sekä NKVD:n voima että pettymys länsivaltoihin.

Kaukana kajastaa päivä-romaanin omistin niille miehille ja naisille, jotka menettivät henkensä Viron metsissä ja soilla vuosikymmeniä kestäneessä vapaustaistelussa. Kirjan motoksi valitsin jakeen Johanneksen evankeliumista: *Jos ei nisun jyvää putoa maahan ja kuole, niin se jää yksin; mutta jos se kuolee, niin se tuottaa paljon hedelmää.*

Ajatus ei ehkä ole muodikas, mutta kovin tosi.”

Vapaaehtoisia Turussa

Toisen maailmansodan aikana koulutettiin Heikkilässä 412 vapaaehtoista eestiläistä miestä Suomen merivoimiin sijoitettavaksi. Nämä merisotilaat muodostivat noin 10 prosenttia silloisesta vahvuudesta, kerrotaan Pertti Huttusen ja Matti J. Paavolan kirjassa, Turun Sotaveteraanien kustantamassa Suomen Turun sotilas- ja sotamuistomerkkejä.

Laatta kiinnitettiin Heikkilän kasarmien oven pieleen, kasarmien uudistamisen ja Merivoimien esikunnan Turkuun tulon yhteydessä laatta on siirretty rakennuksen aulan seinälle.

- *Useiden vuosien ajan olen ollut mukana Turun Sotaveteraanien orkesterissa sekä nyt juhlivassa kuorossakin, kertoo Aaro Ala-Outinen. – Turkuun muutin Porista 1959, vuodesta 1963 lähtien tein nikkarin töitä omassa yrityksessä.*

Neljä vuotta sitten Aaron eläkeläispäivät muuttuivat omaishoitajan työksi. – Ajoittain uupumus tuppaa päälle. Nyt tiedän miten raskasta omaishoitajan työ on. Lähellä on oltava ympäri vuorokauden.

Viipurin rytinästä Lappiin

Aaro Ala-Outinen aloitti varusmiespalveluksensa 1943 Santahaminassa. – Ai, olet soittanut hanuria, sinä menet radistiksi, hän kertoo valinnan hetkistä.

- Niin pääsin parhaaseen aselajiin. Kuukaudet kuluivat morsettamisen opettelemisessa ja niin hyvin opettivatkin, etteivät taidot ole mihinkään kadonneet.

- Keväällä -44 meidät oli majoitettu sadan hengen parakkeihin Malmilla. Siellä ihmettelimme Helsingin pommituksia.

- Kenttäarmeijaan komennettu radisti oli 9.6 Viipurissa, kun rytinä alkoi. Kivennavan ja Karisalmen kautta tie vei Vuosalmelle, josta lähdimme 20. heinäkuuta.

Tämä sotajakso päättyi Aaron osalta siviilihommiin. – Teimme maatalojen töitä Joutsenossa.

Syyskuun 26. päivänä lähti Lauritsalasta juna Ouluun.

- Me menimme junalla, osa tuotiin laivalla Röyttään. Radioryhmämme, kolme miestä ja autonkuljettaja, majoitettiin Kiimingin pappilan väentupaan. Kun lähdimme eteenpäin, vastaan tuli hävitettyjä kyliä, siltoja ei ollut, joten etsimme matalampia kohtia, joista vetovaunu pääsi yli. Rovaniemellä olimme marraskuun ensimmäisenä.

- Tammikuun puolella päättyi minun Lapin sotani, mutta sitten oli edessä vuoden varsinainen asepalvelus Parolassa.

Oulusta tuhottuun Lappiin, taustalla räjäytetty Rovaniemen silta.

”Lähellä on oltava ympäri vuorokauden”

Turkulainen Aaro Ala-Outinen voi kertoa omaishoitajan arkipäivästä. Voisi kertoa varmasti ongelmistakin, jos haluaisi.

- Eihän tässä ole mitään valittamista. Tarvittaessa olemme saaneet apua, apuvälineitäkin. Itse jouduimme hankkimaan yläkertaan vievän hissini, välttämättömän laitteen; ilman sitä ei vaimoni olisi päässyt liikkumaan.

Karjalan Säkijärvellä 1925 syntynyt ja vauvana Johannekseen muuttanut Aaro Ala-Outinen tutustui Viipuriin kouluvuosinaan

- Jo Viipurissa olin puusepänpissa, vanhempien kanssa evakkomatka vei Poriin, jossa rakensimme isän kanssa talon. Kun palaajat lähtivät jatkosodan aikana kohti Karjalaa, isän päätti, että jääään Poriin. Hänestä tilanne tuntui epävakaalta. Mutta ymmärrettävää oli, että paluumatkalle pyrkivät ne, joiden maat ja talot olivat jääneet luovutetulle alueille.

Aaro Ala-Outinen osallistui Kanaksella taisteluihin radiomiehenä. Kokemuksia kertyi Vuosalmesta, myöhemmin myös Lapin sodasta, josta hän palasi vuodeksi Parolaan ennen joulua -45. Poriin puuseppä rakensi talon ja avioitui 1946. Turkuun Ala-Outiset muuttivat -59, alkuun Aaron työ jatkui parissa nikkariverstaassa ja vuodesta -63 lähtien omassa yrityksessä.

Porin vuosinaan Aaro kertoo kiertäneensä maata keikkamuusikkona. Myöhemmin soittaminen jatkui yhdessä vävykoikien kanssa Pajamäen pelimanneissa.

Myös Turun Sotaveteraanit tuntevat Aaron soittajaksi ja laulajaksi; hän on ollut useiden vuosien ajan mukana yhdistyksen kuorossa ja orkesterissa.

- Puusepänyritykselläni on ollut töitä milloin missäkin, tutuiksi tulivat telakat, puuseppää tarvittiin moniin paikkoihin, Aaltosen museoon-

kin. Lääkäriaseman Pulssin opin tuntemaan hyvin, siellä nikkaroin kaikenlaista 20 vuoden ajan.

- Kun ajattelin 63 vuotiaana jäädä eläkkeelle, asiakkaat pyysivät, että tule nyt meille. Joten jatkoin puusepäntöissä seitsemän vuotta.

Vaihtoehtoja ei harkittu

Annikki ja Aaro Ala-Outinen ovat eläneet yhdessä 65 vuotta.

- Työntäteisiä vuosia. Kun vain olisi ollut terveyttäkin, neljä vuotta sitten pieni aivoverenvuoto muutti kaiken, koko huusholli jäi minulle.

- Nyt tiedän, miten raskasta omaishoitajan työ on. Lähellä on oltava ympäri vuorokauden. Mutta ei muita vaihtoehtoja edes harkittu. Vasta viime aikoina on ryhdytty miettimään, että muutoksiin on valmistauduttava. Tarkempia suunnitelmia ei ole tehty.

Aaro Ala-Outinen sanoo, että ”minulla on aikaa”.

- Olen opetellut ruoanlaitonkin ja kaiken lisäksi oppinut siitä pitämään. Mutta tietysti on myönnettävä, että ajoittain uupumus pakkaa päälle. Nukkuminen on katkonais-

ta. Järjestelyihin kuuluvat intervalliviikon katkaisevat, mutta eivät kokonaan poista omaishoitajan roolia. Kotona pyrin lepäämään, kaiken aikaa taustalla vaikuttaa huoli toisen tilanteesta.

Hetkittäin raskasta

Aaro Ala-Outinen myöntää huolehtimisen tuntuvat hetkittäin raskaalta, koko ajan hän kuitenkin muistuttaa, ettei valittamiseen ole aihetta.

- Kotiavustaja käy auttamassa, huolta pidetään verikokeista ja pillereistä. Meidän on syytä muistaa myös Turun Sotaveteraanien tuki, yhdistyksen kotiavustaja tulee joka toinen viikko.

Aaro Ala-Outinen kertoo puuseppän töistään, sota-ajan kansioista löytyy esiteltäväksi piirustuksia radiomiehen asemasta. Innokkaimmin hän olisi kertonut haastattelupäivänä kunnallissairaalaan olleen Annikki-vaimonsa harrastuksista.

- Annikki on kerännyt vuosikymmenien ajan postikortteja, järjestänyt korttinäyttelyjäkin. Piakkoin saadaan kirja, jonka kuvat kertovat mm. ensimmäisen maailmansodan jälkeen tapahtuneesta vankienvaihdosta Torniossa.

Suomen Sotaveteraaniliitto XXV liittopäivät Tampereella 6-7.6.2012.

Tapahtuma järjestetään Tampereen Messu- ja Urheilukeskuksessa, osoite Ilmailunkatu 20, lukuunottamatta keskiviikon kirkkoilta, joka järjestetään Tampereen Tuomiokirkossa, osoite Rautatiekatu 4.

Ohjelma

keskiviikko 6.6.2012

<i>klo 09.30-11.00</i>	<i>Naisjärjestön kokousedustajien valtakirjojen tarkastus</i>
<i>klo 09.30-14.00</i>	<i>Suomen Sotaveteraaniliitto ry:n kokousedustajien valtakirjojen tarkastus</i>
<i>klo 11.00</i>	<i>Suomen Sotaveteraaniliiton Tulevaisuusfoorumi</i>
<i>klo 11.00</i>	<i>Suomen Sotaveteraaniliiton Naisjärjestö ry:n varsinainen kokous</i>
<i>klo 12.30</i>	<i>Lounas</i>
<i>klo 14.00</i>	<i>Suomen Sotaveteraaniliitto ry:n liittokokous</i>
<i>klo 16.00</i>	<i>Päivällinen</i>
<i>klo 18.00</i>	<i>Asemiesilta</i>
<i>klo 21.00</i>	<i>Kirkkoilta Tuomoikirkossa</i>

torstai 7.6.2012

<i>klo 10.00</i>	<i>Ekumeeninen jumalanpalvelus, seppelpartioiden lähettäminen</i>
<i>klo 11.00</i>	<i>Lounas</i>
<i>klo 13.00</i>	<i>Suomen Sotaveteraaniliitto ry:n liittujuhla</i>
<i>klo 15.00</i>	<i>Tapahtuma päättyy</i>

Majoituksen ja ruokailujen järjestelyt tulee järjestää 4.5. 2012 mennessä. Tarkemmat tiedot toimistosta.

“Me olemme rinnalla”

Kun kaksikymmentä vuotta sitten tulim mukaan, korostimme jatkuvasti, että Tuki- ja Perinneyhdistys toimii rinnalla, edelle ei pyritä.

Perinneyhdistyksen silloin aloittaneet olivat nykyistä nuorempia, veteraaniyhdistyksessä toimi sodan karaisemia miehiä ja luonnollisesti he suhtautuivat meihin epäillen, muistelee Tuki- ja Perinneyhdistyksessä vuosia puheenjohtajana toiminut Mauno Harju.

Turun Sotaveteraanien vuosikokouksessa hän ilmoitti jättävänsä yhdistyksen hallituksen.

- Aika on tehnyt tehtävänsä. Yhdeksänkymmentäluvulla saatiin Hon-

kapirtti täyteen laulajia. Tänään muistutamme etenemisestä toinen toistamme tukien.

- Toimiston hyvä henki on auttanut

toiminnoissa. Maailmaa on ollut kiva parantaa paikalla olleiden veteraanien kanssa. Nyt on vain huolehdittava, että nuoria vedetään entistäkin laajemmin mukaan perinneyhdistyksen.

Turun Sotaveteraanilaulajat 30 v

Kuoro perustettiin, silloin kun soitiemme veteraanit vihdoinkin saivat nostaa päätään, jota olivat maata kohti painaneet sodanjälkeiset kylmät tuulet. Kuoro syntyi, jotta sodan sukupolven laulunlahjaiset miehet voisivat ilahduttaa ja virkistää omia veteraaniveljiään ja –siskojaan.

Sotaveteraanit halusivat laulullaan siirtää omaa uskonnon, kotiseudun ja isänmaanrakkauden raamittamaa maailmankuvaa sille sukupolvelle, jonka käsiin isänmaamme tulevaisuus on siirtymässä.

Näissä mietteissä tunnetut turkulaiset, vannoutuneet kuoro- ja musiikkimiehet, **Kalervo Kunnas**, yhdistyksen ja NMKY:n mieskuoron puheenjohtaja sekä **Kaarlo Soini** talousneuvos, dir cantus ja silloinen Laulun Ystävien kuoronjohtaja, ottivat yhteyttä paikkakunnan mieskuoroihin, joissa oli lukuisia sodan kokeneita ja kurinalaiseen laulamiseen tottuneita miehiä. Kuoroista kerättiin sotaveteraanit ja näin syntyi Turun Sotaveteraanilaulajat. Kuoron ensiesiintyminen oli yhdistyksen 25-vuotisjuhlassa Turun konserttitalossa 13. maaliskuuta 1983. Lavalla oli ensi esiintymisessä (eri tietojen mukaan) 78 tai 83 laulajaa – kaikki Tammenlehvämiehiä! Alusta alkaen oli selvää, että kuoron toiminta on osa sotaveteraaniyhdistyksen toimintaa!

Kuoron ohjelmisto on perustunut perinteisten mieskuorojen tapaan: isänmaalliseen, hengelliseen, serenaadeihin ja juomalauluihin, kuitenkin siten että tämän mieskuoron ohjelmistossa sota-ajan laulut korvasivat juomalaulut. Eri tietolähteiden mukaan on vuosien varrella kuoron ohjelmisto koostunut 150 sävellyksestä. Vastaavasti on jäsenluetteloon kirjattu lähes 200 laulajan nimet.

Kuoron esiintymiset

Kuoro on esiintynyt perinteisesti niin yhdistyksen kuin myös sen eri

Yhdistyksen ja yhteistyökumppaneiden esiintymisiä on vuosittain toista kymmentä.

yhteistyökumppaneiden (mm lottaperinne, Turun kaupunki) tilaisuuksissa. Näitä esiintymisiä on vuosittain puolen toista kymmentä. Kuoro on osallistunut kaikkiin Sotaveteraaniliiton kymmeneen valtakunnalliseen laulujuhlaan, joista kahdet on järjestetty yhdistyksemme toimesta Turussa. Ainakin kahteen Turun ja ympäristön yhtyneitten mieskuorojen (TYYMI) yhteiskonserttiin on kuoro antanut oman panoksensa. Puolustusvoimien järjestämän TATTOO-kiertueen Turun konsertissa lauloivat myös Turun Sotaveteraanilaulajat vuonna 1993. Ulkomaisia esiintymismatkoja on ollut sekä Ruotsiin että Viroon. Erikseen on mainittava paikallinen jo kymmenen vuotta kestänyt traditio: esiinty-

minen Vuorelan/Luolavuorenkoulun itsenäisyysjuhlassa. (kehitysvammakoulu)

Marsalkka Mannerheimin syntymän juhlallisuudet Askaisten Louhisaaressa kesäkuun alussa kuten myös kuolinpäivän muistotilaisuus Turun hautausmaan sankariristillä 28. tammiukuuta ovat kuorollemme etuoikeutettuja esiintymisiä.

Erityisistä esiintymisistä voidaan mainita **Lotta** -patsaan paljastus Turun Tuomaanpuistossa 21.9.2001, jalkaväenkenraali **Adolf Ehrnroothin** muistomerkin paljastus Turussa 27.5.2005 sekä **Askaisten Ritaripuiston** vihkiäiset 2.6.2007.

Kesäkuiset Askaisten juhlallisuudet luokitellaan etuoikeutettujen esiintymisiksi.

Kuvassa vasemmalta Jukka Penttilä ja kuoron taiteellinen johtaja Samuli Hakkarainen.

Kuoroamme on pyydetty laulamaan monen sotaveteraanin siunaustilaisuuteen, toivomuksena useimmiten Veteraanin iltahuuto.

Laulun Ystävien kanssa allekirjoitettiin 9.2.2007 Perinnekuoro-sopimus. Jo sitä ennen oli kuoron riveihin hyväksytty ”täydennysmiehiä tai varaveteraaneja”. Jo kolmen vuoden ajan on kuoro esiintynyt omalla ohjelmistollaan Mieskuoro Laulun Ystävien Isänmaallisessa juhlassa Sigyn salissa 5.12.

Turun Sotaveteraanien iltahuuto C-kasetin äänitti v 1994 Akatemiatalon juhlasalissa 63 laulajaa. *Tellervo ja asemiesiltojen parhaat* CD-levyn äänitti v 2004 Henrikin kirkossa 42 laulajaa. Levyn julkistamistilaisuutta Heikkilän sotilaskodissa kunnioitti läsnäolollaan rva Tellervo Koivisto.

Turun Sotaveteraanilaulajat on osallistunut myös liiton valtakunnallisiin juhliin.

Syksyllä 2011 aloitettiin sota-ajan laulujen yhteislaulutilaisuudet ”merkkihenkilöinä Aulis Kotaviita laulu ja Pekka Rantanen hanuri.”

Rivit ovat harventuneet, mutta nuoremista laulajaveljistä on saatu täydennystä. Nykyisin kuoron kirjavahvuus on 35 laulajaa, joista Tammenlehvä-miehiä on vielä 12. Erikoisuutena mainittakoon että II basson rivissä laulaa kaksi edesmenneiden laulajien poikaa.

Kuoron puheenjohtajina ovat toimineet Kalervo Kunnas sekä viime vuonna edesmennyt Antti J Näsi. Nykyinen puheenjohtajamme on Kai Kiilunen. Kuoron taiteellisesta tasosta ovat vastanneet Kaarlo Soini, Eero Kyykkä, Reino Airio, Lauri Karttunen (kahdesti), Pekka Salminen ja tänä päivänä Samuli Hakkarainen. Kuoron varajohtajan tehtävät olivat ennen vuotta 2000 tilapäisjärjestelyjen varassa. Sen jälkeen on

Kuoron varajohtaja Pekka Salminen.

vakinaisena varajohtajana ja tarvittaessa myös säestäjänä toiminut Jukka Penttilä.

Jaakko Hirvelä,
kuoron varapuheenjohtaja

Sotaveteraani – tunnetko kot

Turun Sotaveteraanit ry julkaisi 2011 opaskirjan, jossa kerrotaan Turun kasarmialueista ja sotilaisiin liittyvistä muistomerkeistä. Kohteisiin kannattaa tutustua etukäteen kirjan ja kartan avulla sekä sen jälkeen menemällä itse paikalle.

Osa kohteista soveltuu erinomaisesti sunnuntaikävelykohteiksi, mutta pääsee niitä ihailemaan pyöräillen, omalla autolla ja yleisillä kulkuneuvoillakin.

Seuraavassa esitellään ”helppoja” käyntikohteita, sopivia niillekin, joilla on liikkumisvaikeuksia. Bussi vie ja bussi tuo. Pysäkit löytyvät Turun kaupungin joukkoliikennetoimiston linjakartasta, jonka voi hankkia palvelutoimistosta Aurakadun ja Eerikinkadun risteyksestä.

1. Entinen postitalo ja Maneesi sijaitsevat keskustassa. Postitalon seinässä on kaksi muistolaattaa. Ne kertovat Neuvostoliiton pommikoneiden aikaansaamista talvisodan pommituksista tammikuussa 1940, jolloin suuri joukko turkulaisia menehtyi.

Maneesikorttelin muistolaatta Läntisen Rantakadun varrella kertoo paikan historiasta autonomian ajalta toiseen maailmansotaan, jolloin rakennuksissa toimivat suojeluskunta- ja lottajärjestöt. Sotilaskäytössä rakennukset olivat vielä sodan jälkeen.

2. Turun kasarmin alueelle ja takaisin pääsee arkisin vaivattomasti neljä kertaa päivässä P1-palvelulinjan bussilla, joka lähtee Kauppatorin pysäkiltä T2 Aurakadulta.

Kauniissa Tuomaanpuistossa sijaitseva Porilaispatsas herättää muistoja Varsinais-Suomen maakunnan nuorten miesten kouluttamisesta mai-neikkaiksi maanpuolustajiksi.

Lotta-patsas puolestaan tuo mieleen naisten tärkeän osuuden maanpuo-

Sirkkala on siirtynyt yliopistolaisille.

lustuksen tukijoina rauhan ja sodan aikana.

Jäljellä olevat puurakennukset, kantahenkilökunnan asunnot ja entinen esikunta/sairaala, vievät ajatukset Suomen 2. Turun Tarkk'ampujapat aljoonaan, suomalaiseen jalkaväkijoukko-osastoon, joka koulutti Suomen puolustajia Venäjän valtakunnan yhteydessä.

Alue on nykyisin Turun yliopiston hallinnassa.

3. Sirkkalan kasarmialue on nähnyt Turun kaupungin köyhiä, venäläisiä sotilaita, suomalaisia sotilaita, sairaalaelämää, sotilasajoneuvoja, esikuntien toimintaa ja upseerikerhon sotilas- ja siviiliasiakkaita. 1800-luvun loppupuolella Turussa oli sotilaallinen kahtiajako, venäläinen

ikaupunkisi sotilaskulttuuria?

Pertti Huttunen on opastanut Turussa vierailevia matkailijoitakin. Kasarmin aluetta hän pitää kiinnostavana kävelykohteena.

kasarmialue Sirkkalassa ja suomalainen kasarmialue Turun kasarmialueella.

Alueen rakennukset edustavat uusklassismia, empireä ja venäläistä tyyliä. Erityisesti entinen köyhäintalo, jonka Turun kaupunki myi Venäjän valtiolle ja Turun ensimmäinen, alun alkaen kasarmiksi rakennettu jyrävä kasarmi, ovat ulkonäöltään edustavia.

Alue on määritelty valtakunnallisesti merkittäväksi, rakennetuksi kulttuuriympäristökohteeksi, jonka rakennuksista neljä on asemakaavalla suojeltuja.

Puolustushallinto luopui alueesta 2003 ja valtion Senaattikiinteistöt aloitti rakennusten saneerauksen Turun yliopiston käyttöön. Monen so-

tilaspolven muistamat rakennukset omistaa nykyisin Suomen Yliopistot Oy.

Sirkkalaan pääsee kätevästi Kauppatorilta arkena ja sunnuntaina busseilla 32 ja 42. Meno- ja paluupysäkit ovat hammaslääketieteen laitoksen kohdalla.

4. Uittamon kasarmia muistelevat erityisesti turkulaiset ilmatorjuntamiehet, jotka olivat tositoimissa Turun kaupungin linnoittamassa patterissa jatkosodan aikana. Alueella ovat nähtävissä betonirakenteiset tykkipesäkkeet, kaksi luolaa (suljettuja turvallisuussyistä!), puisen kasarmin betoniperusta ja muita vähäisempiä jäänteitä.

Patterissa koulutettiin ilmatorjuntamiehiä vielä jatkosodan jälkeen kun-

nes patteri siirrettiin Pääskyvuoren kasarmialueelle.

Alue on houkuttellut paikalle nuoria graffititaiteilijoita, jotka ovat ”naamiointeet” tykkipesäkkeet ja muistolaatan mitä kirjavimmilla piirroksilla. Paikalta on komeat näkymät kaupungin suuntaan.

Bussi n:o 13 tuo vierailijan noin 20 minuutissa Kauppatorilta entisen Isoisten ampumaradan alueelle, josta on käveltävä Kastarikatua, Hevosenkentää ja tasaista polkua ylämäkeen noin 450 m.

Käynti kannattaa! Kahvitermospullo, eväät ja ulkoilumieli mukaan!

Pertti Huttunen

Itella Green

Jo 90 yhteistä hyvää vuotta.

Olemme olleet osa asiakkaidemme arkea, työtä ja juhlaa jo vuodesta 1922. Tuolloin perustettiin Kaarinan Osuuskassa, josta on vuosien varrella kehittynyt koko Turun seudun oma, vahva pankki. Olemme muuttuneet ja kasvaneet toimintaympäristömme mukana, asiakkaidemme ja yhteistyökumppanimme kanssa. Tänä päivänä Turun Seudun Osuuspankki on asiakkaidensa omistama kasvava, kannattava ja vakavarainen osuuspankki. Tarjoamme kattavan palveluverkostomme kautta monipuoliset palvelut henkilöasiakkaille ja kaikenkokoisille yrityksille. 90-vuotisjuhlaa vietämme yhdessä asiakkaiden kanssa tarjoamalla huolenpitoa ja turvallisuutta arjen pieniin ja suuriin taloutta koskeviin ratkaisuihin. Toimintamme perusta on pysynyt samana läpi vuosikymmenten: kun asiakkaamme menestyy, mekin menestymme.

Yhdessä hyvä tulee.

Turun Seudun OP

VELJESVIESTI

Turun Sotaveteraanit Ry:n jäsenlehti
Vastaava toimittaja: Pekka Paatero
Päätoimittaja: Aimo Forsell
Puh. 050 463 5501
Toimittaja: Matti Saarikoski

Toimisto
Läntinen Pitkäkatu 37, 20100 Turku
Puh. (02) 251 6870 tai (02) 233 2514